

Barwa
w zachowaniu
tożsamości miejsca

**DZIEŃ
BARWY**
2023

8 listopada 2023
PROGRAM KONFERENCJI

DZIEŃ BARWY 2023
Barwa w zachowaniu tożsamości miejsca

08 listopada 2023

Aula Główna Akademii Sztuk Pięknych im. J. Matejki w Krakowie
Pl. Matejki 13, 31-157 Kraków

Komitet Naukowy:

dr Agnieszka Jacobson-Cielecka

Dyrektor programowa School of Form, Dziekan Wydziału Projektowania
Uniwersytetu SWPS

dr hab. Anna Kmita

Wydział Projektowy, Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach

dr hab. Agata Kwiatkowska-Lubańska

Prorektor ds. badań i ewaluacji, Akademia Sztuk Pięknych im. J. Matejki
w Krakowie

dr Agnieszka Łakoma

Plastyk Miasta, Wydział Kultury i Dziedzictwa Narodowego, UMK

dr hab. Barbara Wiślak

Dziekan Wydziału Form Przemysłowych, Akademia Sztuk Pięknych
im. J. Matejki w Krakowie

Komitet Organizacyjny:

dr hab. Bożena Groborz, prof. ASP

mgr Sonia Furmanek

dr hab. Agata Kwiatkowska-Lubańska, prof. ASP

mgr Marta Osipczuk

dr Bożydar Tobiasz

PROGRAM

- 8:30 **Rejestracja uczestników**
- 9:00 **Oficjalne otwarcie konferencji** prof. Andrzej Bednarczyk,
Rektor Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie
- 9:10 **Prezentowanie tematyki i programu konferencji**
dr hab. Agata Kwiatkowska-Lubańska, przewodnicząca
Komitetu Naukowego
- 9:30 **Colour Programmes for Municipalities** prof. Kine Angelo,
Norwegian University of Science and Technology Trondheim
- 10:10 **Paleta barw w identyfikacji wizualnej Parków
Kulturowych w Krakowie** dr Agnieszka Łakoma,
Plastyk Miasta, Wydział Kultury i Dziedzictwa Narodowego, UMK
- 10:30 **Kolorystyka elewacji w strefach ochrony
konserwatorskiej w Krakowie**
mgr Halina Rojkowska-Tasak, Zarząd Budynków Komunalnych
w Krakowie
- 10:50 – 11:20 Przerwa kawowa**
- 11:20 **A Journey Through the Colors of Paris** dr Xaviere Ollier,
Vanessa Lehner, Nacarat Color Design
- 12:00 **Kolor jako tożsamość miejsca. Na przykładzie
architektury małych miast Warmii i Mazur i badań
prowadzonych w ramach projektu Laboratorium
Regionów Narodowego Instytutu Architektury
i Urbanistyki** mgr Katarzyna Domagalska, Narodowy Instytut
Architektury i Urbanistyki

- 12.20 **Kompozycje kolorystyczno-materiałowe
tradycyjnych domów i ogrodów Hrubieszowa**
dr inż. arch. Justyna Tarajko-Kowalska, dr inż. Przemysław Kowalski,
Wydział Architektury, Politechnika Krakowska
- 12.40 **Odtworzenie naturalnych farb stosowanych
w dziełach naskalnych w paleolicie, pierwotne
receptury w nowoczesnych technologiach**
dr Piotr Szatkowski, mgr Martyna Ożóg, Akademia
Górnictwo-Hutnicza, Wydział Inżynierii Materiałowej i Ceramiki
- 13.00 – 14.00 Przerwa obiadowa**
- 14.00 **Co wyrzuci morze** mgr Paulina Matusiak, Studio Matusiak
w Amsterdamie
- 14.20 **Paleta kolorystyczna dla wzornika haftu opolskiego
– współpraca z Zamkiem Cieszyn Muzeum
Śląska Opolskiego** dr hab. Anna Kmita,
Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach
- 14.40 **Strategie kolorystyczne w projektowaniu dla
Tożsamości** dr Anna Pohl, Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach
- 15.00 **Dyskusja panelowa na temat strategii i planów
kolorystycznych w kształtowaniu wizerunku miasta**
- 15:50 – 16:00 Zakończenie konferencji**
- 16.00 – 17.00 **Paleta barwna historycznego centrum Krakowa
– Oprowadzanie po wystawie prac studentów
Pracowni Wiedzy o Barwie** Galeria WM ASP, kuratorzy
dr Bożydar Tobiasz, mgr Marta Osipczuk

prof. Kine Angelo, Faculty of Architecture and Design,
Norwegian University of Science and Technology, Trondheim
kine.angelo@ntnu.no

The overall colour gestalt is one of the most important aspects in the image of a city (Lynch, 1960), and for how people perceive, inhabit, and move around in the urban landscape. Current architectural practice largely focusses on the tectonic, but there has been devoted little focus to the visual tectonics of colour. As approximately eighty percent of our perception, learning, cognition, and activities are mediated through vision, with form and colour being a key feature, it could be argued that we should put more emphasis on the visual qualities of colour of architecture, i.e., inherent or applied.

The general paucity of colour understanding in architectural profession, in conjunction with a weak capacity to argue for distinctions in local planning authorities, leads to serious deficiencies in the built environment. The lack of knowledge of colours' actual historical relevance and the colour knowledge gap means that colour is often dismissed as merely a secondary phenomenon of little cultural or design importance, this can result in an indiscriminate following of whatever trend is dominant. Developing an understanding of colour theory, it's cultural history and implementation is relevant to architectural practice, and it is fundamental to maintaining and developing the identity of place.

Całość (gestalt) kolorystyki jest jednym z najważniejszych aspektów wizerunku miasta (Lynch, 1960) oraz tego, jak ludzie postrzegają, zamieszkują i poruszają się w krajobrazie miejskim. Obecna praktyka architektoniczna w dużej mierze koncentruje się na strukturach, niewiele uwagi poświęcając wizualnej tektonice barw. Ponieważ około osiemdziesiąt procent naszej percepcji, uczenia się, poznania i działań odbywa się za pomocą wzroku, a forma i kolor są kluczowymi informacjami, można argumentować, że powinniśmy położyć większy nacisk na wizualne cechy architektury, w tym barwy naturalne lub nadane.

Ogólny brak zrozumienia kolorów w zawodzie architekta, w połączeniu ze słabą zdolnością do argumentowania za różniczeniami w lokalnych władzach planistycznych, prowadzi do poważnych niedociągnięć w środowisku zbudowanym. Brak wiedzy na temat rzeczywistego historycznego znaczenia kolorów i niewielka znajomość teorii barw oznaczają, że kolor jest często odrzucany jako zjawisko drugorzędne o niewielkim znaczeniu kulturowym lub projektowym, co może skutkować bezkrytycznym podążaniem za dominującymi trendami. Rozwijanie zrozumienia teorii koloru, jego historii kulturowej i implementacji jest istotne dla praktyki architektonicznej i ma fundamentalne znaczenie dla zachowania i rozwoju tożsamości miejsca.

Paleta barw w identyfikacji wizualnej Parków Kulturowych w Krakowie

dr Agnieszka Łakoma,
Plastyk Miasta, Wydział Kultury i Dziedzictwa Narodowego, UMK
agnieszka.lakoma@um.krakow.pl

Parki kulturowe są szczególną formą ochrony zabytków wskazaną w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. W uchwale określa się nazwę parku kulturowego, jego granice, sposób ochrony oraz zakazy, w tym także ograniczenia dotyczące kolorystyki elewacji i elementów małej architektury. Kraków jest pionierem w tworzeniu parków kulturowych w Polsce. Do tej pory powstały: Park Kulturowy Stare Miasto, Park Kulturowy Nowa Huta i Park Kulturowy Kazimierz ze Stradomiem. Przepisy o parku zdecydowanie wpływają na polepszenie życia mieszkańców terenów objętych uchwałą i porządkują chaos przestrzenny oraz wizualny poprzez określanie wytycznych i zasad kształtowania harmonijnie zakomponowanej przestrzeni. Kolorystyka parków, określona w procesie badań konserwatorskich i historycznych, tworzy spójne wizualnie wybrane części miasta.

Kolorystyka elewacji w strefach ochrony konserwatorskiej w Krakowie

mgr Halina Rojkowska-Tasak
Zarząd Budynków Komunalnych w Krakowie
halina.rojkowska-tasak@zbk.krakow.pl

Historyczne centrum Krakowa i dzielnicy Nowa Huta objęte są ochroną konserwatorską zapisaną także w prawie lokalnym. Przy podejmowaniu działań konserwatorskich przyjęta została zasada przywracania oryginalnej kolorystyki ujawnionej w trakcie badań stratygraficznych tynków i warstw malarskich. Kraków posiada zabudowę o zróżnicowanej substancji historycznej przesłoniętej dominującymi elewacjami klasycystycznymi oraz eklektycznymi inspirowanymi renesansem i barokiem. Są też elewacje secesyjne i modernistyczne.

Każdy ze stylów charakteryzuje się inną paletą barw. Najczęściej przywracana jest kolorystyka z czasu powstania dekoracji plastycznej na fasadzie. Z inicjatywy urzędów konserwatorskich powstały opracowania kolorystyczne dla najcenniejszych wnętrz urbanistycznych, jednak realizacje każdorazowo potwierdzone są badaniami stratygraficznymi.

dr Xaviere Ollier

University Toulouse Jean-Jaurès, Nacarat Color Design

xaviere.ollier@nacarat-design.com

Vanessa Lehner, Nacarat Color Design

vanessa.lehner@nacarat-design.com

In 2017, Nacarat partnered with the RATP Group to embark on the project of personalizing Line 4 stations by adding color to their lounge areas. The agency, known for drawing inspiration from urban poetics and the concept of the „Genius of Place,” envisioned a travel experience where color would encapsulate the essence of Parisian urban identities, spanning from the northernmost to the southernmost stations along the line. These colors drew their inspiration from the diverse elements that define the city’s urban landscape, ranging from historical landmarks and cultural heritage to the everyday practices of its residents.

The chromatic concept, „A journey in the colors of Paris,” aimed to convey a poetic experience of the place, a novelty as it unfolded underground. Here, color would carry the essence of Paris’s urban identities, dispersed across the 27 stations of the line. These color harmonies sought to recreate the distinct atmospheres of each neighborhood, intimately linked to the corresponding stations of Line 4. They were inspired by the myriad elements that define Paris’s urban landscapes, encompassing historical and heritage landmarks,

as well as the customs and behaviors of its inhabitants. These atmospheres were meticulously captured through station portraits, involving a detailed examination of the urban contexts served by each station. This process included on-site surveys, photographic documentation, and the use of NCS countertypes, supported by thorough documentary research. The concept was built upon two fundamental principles that revolved around creating a connection, establishing rhythm, and introducing chromatic variations along the route. This approach operated on two scales, one macro and the other micro, with the aim of visually guiding travelers along their journey, offering landmarks, and providing visual cues. In our presentation, we will showcase a poetic and chromatic tour of Paris, which will serve as a visual representation and echo of this project carried out in 2017, and recently put into practice.

Podróż po kolorach Paryża

W roku 2017 studio Nacarat nawiązało współpracę z Grupą RATP, aby opracować projekt personalizacji stacji Linii 4 poprzez wprowadzanie akcentów kolorystycznych do ich poczekalni. Agencja, znana z czerpania inspiracji z poetyki miejskiej i koncepcji „genius loci”, stworzyła doświadczenie podróży, w którym kolor oddaje esencję miejskich tożsamości Paryża, od północnej części linii po południową. Wybrała do tego kolory inspirowane różnymi elementami definiującymi krajobraz miasta, od słynnych zabytków i dziedzictwa kulturowego aż po codzienne praktyki jego mieszkańców.

Koncept chromatyczny „Podróż po kolorach Paryża” miał za cel oddanie poetyckiego doświadczenia tego miasta, po raz pierwszy przedstawionego w paryskim metrze. Tutaj, rozsiane na przestrzeni 27 stacji linii, kolory zawierałyby w sobie esencję miejskich tożsamości Paryża. Poprzez ich harmonie odtworzone byłyby unikalne klimaty każdej części miasta na powierzchni, wszystkie w ścisłym powiązaniu z odpowiadającymi im stacjami Linii 4. Za inspiracje posłużyły wielorakie elementy definiujące krajobrazy Paryża, od jego historii i kultury aż po tradycje i zachowania mieszkańców.

Wspomniane wyżej klimaty zostały starannie przekazane poprzez portrety stacji, które powstały wskutek szczegółowych badań kontekstów miejskich w otoczeniu każdej stacji. W ich ramach przeprowadzono, przy wsparciu badań dokumentalnych, pomiary w terenie, dokumentację fotograficzną oraz zapis barw w systemie NCS. Koncept został oparty na dwóch fundamentalnych zasadach dotyczących tworzenia połączeń, ustalania rytmu i wprowadzania wariacji chromatycznych wzdłuż trasy, w dwóch skalach, makro i mikro. Jego celem było oprowadzenie podróżnych po okolicy, pokazywanie im zabytków i zapewnianie sygnałów wizualnych.

W naszej prezentacji przedstawimy poetycką, chromatyczną podróż po Paryżu, która będzie stanowić wizualną reprezentację i echo projektu zrealizowanego w roku 2017 i niedawno wprowadzonego w życie.

Kolor jako tożsamość miejsca. Na przykładzie architektury małych miast Warmii i Mazur i badań prowadzonych w ramach projektu Laboratorium Regionów Narodowego Instytutu Architektury i Urbanistyki

mgr Katarzyna Domagalska
Narodowy Instytut Architektury i Urbanistyki
k.domagalska@niaiu.pl

Laboratorium regionów to program mający na celu rozpoznanie tożsamości miejsca poprzez architekturę i jej lokalny charakter. Kolor jako jeden z elementów architektury jest czynnikiem, który wpływa na to jak czytamy, rozpoznamy i zapamiętujemy znaki w przestrzeni.

Rola zmysłu wzroku w percepcji przestrzeni odgrywa w naszych czasach największą rolę. Patrząc na dany kolor odczytujemy komunikaty, kolorystyka wpływa na nasze poczucie bezpieczeństwa i wreszcie z danym kolorem identyfikujemy się.

W badaniach prowadzonych w projekcie „Laboratorium Regionów” odwołujemy się do Deklaracji z Davos pt. „Ku wysokiej jakości Baukultur dla Europy” (2018), która określiła jakość przestrzeni poprzez osiem kategorii. Piękno to percepcyjne doświadczenie przyjemności lub satysfakcji, poczucia atrakcyjności i emocjonalnego przywiązania do miejsca. W odniesieniu do konkretnego miejsca obejmuje zawsze jego kontekst lub – w zależności od jego skali –

otaczający krajobraz. Jednym z czynników Piękną jest właśnie kolor. O kolorystyce miejsca decyduje materiał występujące w naturze lub w zabudowie. Materiały takie jak kamień, drewno czy cegła w architekturze mówią o kontekście miejsca oraz o tradycjach budowlanych. Naturalne materiały używane w architekturze opowiadają o czasie i stanowią przeciwieństwo tych produkowanych przemysłowo (globalizacji).

Badania regionalnej architektury w odniesieniu do koloru zostaną przedstawione na przykładzie badań prowadzonych w 4 regionach europejskich, niemieckich: Nadrenii i Meklemburgi oraz hiszpańskich: Nawarry i Aragonii. Kolorystyka regionu chroniona jest tam przepisami i zapisami w dokumentach konserwatorskich. Przykładowo: piękno – jako kryterium jakości przestrzeni w mieście Hallenberg wyraża się w tradycji związanej z używaniem w zabudowie miasta tradycyjnego dla tego miejsca materiału. Krajobraz Hallenbergu to przede wszystkim ciemne, grafitowe dachy budynków wtapiające się w dominujący na tym obszarze wyżynny krajobraz. Czarny tupek to materiał obecny w zabudowie Hallenbergu od wieków, dziś stanowi o tożsamości tego miejsca.

Badania w regionie Warmii i Mazur omówione zostaną na przykładzie architektury miast: Barczewo i Węgorzewo. Kolor zostanie omówiony nie tylko jako wartość estetyczna i wizualna, ale także jako stan ładu na poziomie fizyczno-przestrzennym, symbolicznym i ekosystemowym.

Kompozycje kolorystyczno-materiałowe tradycyjnych domów i ogrodów Hrubieszowa

dr inż. arch. Justyna Tarajko-Kowalska, Wydział Architektury,
Politechnika Krakowska

justarajko@tlen.pl

dr inż. Przemysław Kowalski, Wydział Architektury,
Politechnika Krakowska

pmkowal@interia.pl

W prezentacji autorzy pochylą się nad szeroko pojętym zagadnieniem kompozycji kolorystyczno-materiałowych tradycyjnych domów i ogrodów Hrubieszowa – rodzinnego miasta prof. Wiktora Zina, położonego w południowo-wschodniej Polsce, w województwie lubelskim, tuż przy granicy z Ukrainą wyznaczonej przez rzekę Bug. Przedstawione zostaną istniejące charakterystyczne zestawienia i gamy kolorystyczno-materiałowe – zarówno architektoniczne jak i roślinne, zinwentaryzowane przez autorów m.in. z wykorzystaniem narzędzia oraz aplikacji Colourpin PRO i opisane w systemie kolorystycznym Natural Colour System (NCS). Autorzy podejmą także próbę sformułowania wytycznych i zaleceń dotyczących przyszłego kształtowania kolorystyczno-materiałowego zabudowy oraz ogrodów, których głównym celem będzie nadanie nowo powstającym siedliskom pozytywnej wartości estetycznej, przy zachowaniu ich tożsamości kulturowej oraz ułatwienie dalszych procesów rewaloryzacji całego zespołu miejskiego.

Odtworzenie naturalnych farb stosowanych w dziełach naskalnych w paleolicie, pierwotne receptury w nowoczesnych technologiach

dr Piotr Szatkowski, Akademia Górniczo-Hutnicza, Wydział Inżynierii Materiałowej i Ceramiki

pszatko@agh.edu.pl

mgr Martyna Ożóg, Akademia Górniczo-Hutnicza, Wydział Inżynierii Materiałowej i Ceramiki

W czasach początku istnienia homo sapiens, gdy codzienność opierała się na przetrwaniu, pierwsi przedstawiciele gatunku znajdowali i poświęcali czas na czynności (tworzenie sztuki naskalnej), które z perspektywy ewolucyjnej nie przynosiły korzyści oraz nie polepszały warunków bytowych. Faktem jest, że koczowniczy tryb życia człowieka mocno uzależniony był od otaczającej natury. Bardzo ważną umiejętnością była zdolność adaptacji do nie zawsze sprzyjających warunków. W projekcie prowadzone są starania, aby odtworzyć receptury stosowanych w paleolicie farb, produkowanych z surowców, które towarzyszyły pierwotnym ludziom. Celem projektu jest dokładne poznanie ówczesnie stosowanych receptur farb oraz próba ich odświeżenia w oparciu o dzisiejsze zdobycze techniki, co dobrze wpisuje się w trend poszukiwania zamienników dla nieraz toksycznych, syntetycznych surowców mających niekorzystny wpływ na życie ludzi i środowisko (np. stanowiących źródło mikroplastiku).

Co wyrzuca morze

mgr Paulina Matusiak, Studio Matusiak w Amsterdamie
paulina@matusiak.nl

Od prawie dwudziestu lat odwiedzam tę sama plażę w Normandii. Zafascynowało mnie to miejsce. Jest surowe, nieskomplikowane, czuć w nim siłę natury. Rytm przyptyłów i odpłyłów nieustannie zmienia krajobraz odkrywając i zakrywając skaliste dno przybrzeża pełnego zakamarków.

Urwisty, kredowy brzeg pokazuje geologiczną historię miejsca. Kamieniste plaże działają jak filtr, w którym zbiera się to, co wyrzuca ocean. Niektóre rzeczy zbieram, a moje wielogodzinne spacerki zaowocowały ogromną kolekcją obiektów. Tych, które kiedyś wrzucił do oceanu człowiek i tych, które z niego naturalnie pochodzą.

To co zbieram, fotografuję aby zapamiętać kolory. Za tło zdjęć służą kredowe bloki, a studio fotograficzne tworzy natura. Niebo, ocean i ściany urwisk.

W ten sposób powstała biblioteka obiektów, która jest pamiętnikiem barw z Quiberville sur Mer.

Paleta kolorystyczna dla wzornika haftu opolskiego – współpraca z Zamkiem Cieszyn i Muzeum Śląska Opolskiego

dr hab. Anna Kmita, Wydział Projektowy,
Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach
anna.kmita@asp.katowice.pl

Projekt dotyczy parametryzacji wzorów i kolorystyki historycznego haftu opolskiego. Jak dotąd nie istniało kompleksowe opracowanie wzorów tego regionu, więc aby zachęcić współczesnych odbiorców i kultywować tradycję wykonywania haftów, stworzono opracowanie – dwuczęściowy wzornik zawierający elementy graficzne w wersji cyfrowej, przewodnik kolorystyczny i instrukcje wykonywania poszczególnych elementów – w formie publikacji udostępnionej jako open source. Książka wzorów zawiera kilkadziesiąt projektów haftów, bazujących na najbardziej typowych motywach ludowych, paletę kolorystyczną sparametryzowaną według standardu NCS i przypisaną jej nomenklaturę wykorzystywanych mulin i nici. Do projektu dołączono zestaw krzywików z tworzywa, umożliwiających łatwe przenoszenie wzoru na tkaniny. Projekt realizowany był wspólnie z Zamkiem Cieszyn i Muzeum Śląska Opolskiego w 2022-2023 roku.

Strategie kolorystyczne w projektowaniu dla Tożsamości

dr Anna Pohl, Pracownia Projektowania dla Tożsamości
Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach
anna.pohl@asp.katowice.pl

Kolorystyka odgrywa ważną rolę w zachowaniu tożsamości miejsca. Projektanci decydując się na wybór konkretnej strategii kolorystycznej mogą podkreślić unikalne cechy miejsca, przywołać jego historię, ale mogą także nadawać nowe znaczenia, uwzględniając zmiany społeczne czy technologiczne.

W Pracowni Projektowania dla Tożsamości podejmowane są działania mające na celu uświadomienie studentom ich roli jako projektantów odpowiedzialnych za współuczestniczenie w procesie kształtowania tożsamości miejsca w ujęciu przestrzennym, kulturowym i społecznym.

Analiza projektów z obszaru komunikacji wizualnej pozwoli na wskazanie strategii kolorystycznych, wspierających zachowanie tożsamości miejsca.